

GERMANY BRIEF 18

Haziran / Temmuz / Ağustos 2021

Özel Seri “Almanya Seçime Doğru”

Almanya’nın Seçimi Neden Önemli?

Fulya Canşen

ÖNSÖZ

2021 yılı Almanya’da “süper seçim yılı” olarak adlandırılıyor. Altı eyalette yapılacak seçimlerin yanı sıra 26 Eylül’de Alman Federal Meclisi seçimleri için sandık başına gidilecek. 16 yıldır Başbakan olan Angela Merkel yeniden aday olmayacağını açıklamıştı. Eylül’deki genel seçimler yaklaşırken, Germany Brief ve T24 ortaklığında “Almanya Seçime Doğru” başlıklı özel serimizde, Batı Almanya Radyo TV Kurumu WDR-Cosmo editörü ve T24 yazarı Fulya Canşen siyasi ve toplumsal süreci okurlarımız için yorumluyor. Serinin ikinci bölümünde “Almanya’nın Seçimi Neden Önemli?” başlığı altında ele aldığı yazısında, partilerin önümüzdeki dört yılı belirleyecek ekonomi ve dış politika stratejilerini ve vaat edilen enerji, çevre ve iklim politikalarını değerlendiriyor.

Saygılarımızla

PROF. DR. AYHAN KAYA
MÜDÜR, AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

DR. DENİZ GÜNEŞ YARDIMCI
UZMAN ARAŞTIRMACI VE DAAD OKUTMANI
AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

Almanya’nın Seçimi Neden Önemli?

Fulya Canşen

Almanya'nın Seçimi Neden Önemli?

Fulya Canşen

26 Eylül'de Almanya'yı 16 yıldır yöneten Angela Merkel dönemi sona eriyor. Devamlılık ve istikrarı da temsil eden Merkel'in yerine gelecek yeni başbakan, sadece iç değil dış politika için de pek çok değişiminin işareti olabilir. Partilerin, korona salgını ve sel felaketi ile yeniden alevlenen federalizm tartışmasına yönelik tutumu, uzun vadeli ekonomi ve dış politika stratejileri önümüzdeki dört yılı belirleyecek en önemli kriterler. Ama hepsinden önemlisi vaat edilen enerji, çevre ve iklim politikaları.

Kısa adı GIZ olan Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH, yani Alman Uluslararası İş Birliği Topluluğu, Almanya'nın dışardan nasıl görüldüğüne dair araştırmalar yapıyor. 24 ülkedeki siyaset, ekonomi, sivil toplum örgütleri ve bilim camiasından temsilciler ile yapılan son araştırma Almanya'nın dünya üzerinde sözü geçen bir ülke olduğunu bir kez daha gösteriyor. Elbette bu yeni değil, ancak dünya krizler ile çalkalandıkça, istikrarlı bir devlet yapısına, güçlü bir ekonomiye ve değişmez demokratik değerlere sahip Almanya giderek yaşanası, ilişki kurulası ve iş birliği yapılısı bir ülke haline geliyor. Almanya'yı hangi hayvana benzetirsiniz? Sorusunu temel alan araştırma sonuçlarına kısaca bir göz atalım:

Almanya demek, Merkel demek

Ruandalılar Almanya'yı bir Afrika kedisine benzetiyorlar ve diyorlar ki; “yakınınıza gelmek için sizi bir süre izler, ondan sonra yaklaşır. Sizin iyi olduğunuza karar verirse ancak o zaman okşamanıza izin verir.” Brezilyalılar için Almanya adeta bir geyik kadar zarif, çevik, uyanık ve sadık. Amerikalılar ise Almanya ile fili eşdeğer görüyorlar. Kocaman, güçlü kuvvetli olduğuna ama gerçek kuvvetinin farkında olmadığı için hantal davrandığına inanıyorlar. Meksikalılar Almanya'yı Avrupa'nın aslanı gibi görüyorlar ve başka ormanların aslanlarına yaklaşmasını, bunu yaparken de kendi sürüsünü yanına

almayı ihmal etmemesini istiyorlar. Örnekleri çoğaltmak mümkün, bütün ülkelerin ortak bir arzusu var, Almanya'nın dünya siyasetinde daha fazla söz sahibi olması. Sıkça tekrarlanan bu istek aslında 16 yıldır ülke ile eşdeğer hale gelen Almanya'nın ilk kadın başbakanı Angela Merkel'e yönelik. 16 yıldır Almanya'nın imajını belirleyen tek siyasetçi Angela Merkel oldu. Merkel, istikrarın ve devamlılığın sembolüydü. Bu yüzden sadece iç değil, dış politika açısından da 26 Eylül'de Almanya'da yapılacak genel seçim çok önemli.

Eyaletler bölgesel kimlikleri de yansıtıyor

Federal bir yapıya sahip Almanya'da yasama erki hem Federal hem de Eyalet Temsilciler Meclisi'nin elinde. Yürütme erki de federal ve 16 eyalet hükümeti tarafından paylaşıyor. Temsilciler Meclisi'nin bir parçası olan eyalet hükümetleri, iç güvenlik, eğitim, üniversiteler, sağlık ve yerel yönetimler konusunda yetki sahibiler ve bağımsız hareket edebiliyorlar. Almanya'da aslında federalizm bir devlet sisteminden çok daha fazlası, köklü bir gelenek. Ülkenin ademi merkeziyetçi ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını yansıtıyor. Eyaletler, politik işlevlerinin yanı sıra bölgesel kimliklerin de bir yansıması. 1949 Anayasası'nda eyaletlerin gücü şiddetle vurgulandı ve iki Almanya'nın birleşmesinden sonra 1990 yılında on bir eyalete beş yeni eyalet daha eklendi. Nüfusu en fazla olan eyalet Kuzey Ren Vestfalya iken, yüzölçümü en büyük eyalet Bavyera, en küçük eyalet Bremen. Kilometrekare başına en fazla insan düşen eyalet ise başkent Berlin. Berlin, Bremen (ve Bremerhaven) ile Hamburg'un özel bir statüye sahip olduğu, bir çeşit şehir devleti statüsü taşıdığını da hatırlatalım. Ekonomisi en güçlü eyalet de yıllarca bu özelliği taşıyan Bavyera'nın hemen yanındaki Baden Württemberg eyaleti.

Federalizm hep tartışılıyor

Korona salgını ile mücadele sırasında Federal Hükümet'in önüne en sık çıkan engel ülkenin federal bir yapıya sahip olmasıydı. Salgının başında diğer AB ülke hükümetleri önlemler konusunda bağlayıcı kararlar alırken, Alman Federal Hükümeti, enfeksiyondan korunma politikası, eyaletlerin ve kısmen de yerel yönetimlerin yetkisi altında olduğu için sadece tavsiyede bulunmakla yetindi. Bu da salgınla mücadeleyi yavaşlattı. Federal düzeyde daha bağlayıcı kararlar alınabilmesi bir yıl sürdü. Bu bir yıl içerisinde zaman zaman ademi merkeziyetçiliği delen yasal değişiklikler yapılırken federalizm sık sık masaya yatırıldı ve tartışıldı. Bazı siyasetçiler için engel teşkil eden federal yapı, bazıları açısından bir şans olarak görüldü. Federalizm tartışması, temmuz ayında yaşanan ve en

az 180 kişinin hayatına mal olan sel felaketi sırasında da alevlendi. Kitlelerin hayatını tehlikeye atan her tür felakette, acil karar alınması söz konusu olduğunda Almanya'da eyaletler ve Federal Hükümet'in yetkileri tekrar tekrar tartışmaya açılıyor. Bu yüzden genel seçimde partilerin federalizm ile ilgili pozisyonları önemli olacak. İktidar için yarışacak hiçbir büyük parti federal yapıya tamamen karşı değil ama hepsi bir şekilde reform istiyor. Muhafazakârlar, federal düzenin bu halini hantal ve fazla bürokratik buluyor ve eyaletlerin federal yapı bozulmadan daha fazla iş birliği içinde olmaları, daha acil ortak kararlar vermelerini istiyor. Özellikle eğitim ve dijitalleşme konusunda reform ihtiyacının elzem olduğunu düşünüyorlar. Hatta federal sistemin reform edilmesi için öncülük yapmak isteyen üç eyalet başbakanı arasında CDU/CSU'nun (Hristiyan Demokratik Birlik/Hristiyan Sosyal Birlik) şansölye adayı Armin Laschet de var. Sosyal demokratlar da federal sistemin Almanya'nın güçlü yanı olduğu görüşünde. Sosyal Demokrat Parti'nin başbakan adayı Olaf Scholz da sık sık sorunun federal sistemde yatmadığını tekrarlıyor. Kamu yönetiminin büyük kısmının eyaletlerin sorumluluğu altında olduğunu, kararların birlikte alındığını hatırlatan Scholz, suçlu aramak ya da sistemi sorgulamak yerine eyaletlerin daha fazla sorumluluk üstlenmesini, ortak kararlar alınmadan önce daha hazırlıklı olmalarını diliyor. Şu anda iktidarda olan muhafazakârlar ile sosyal demokratlar anayasal bir değişikliği gerek görmüyorlar.

Alman federalizmi örnek teşkil ediyor

Muhalefet partileri, Birlik 90 Yeşiller ve Liberaller (FDP), Federal Hükümeti'nin daha fazla yetki sahibi olmasından, gerekirse bunun için anayasal değişiklik yapılmasından yana. Hatta Yeşillerin başbakan adayı Annalena Baerbock, felaketler ile mücadele için federal düzeyde yetkili bir merkezin kurulmasını içeren on maddelik bir öneri paketi bile hazırladı. Liberal parti FDP'nin (Hür Demokrat Parti) lideri Christian Lindner'in federal düzeyde koordinasyonu ön gören önerisi de Yeşillerinkine çok yakın. Federal sisteme en ağır eleştiri yönelten iki parti var; Sol Parti ve sağcı popülist AfD (Almanya için Alternatif Partisi). Bugüne kadar yapılan reformları yetersiz bulan Sol Parti, eyalet yönetimlerine fazla yük bindirildiği, özellikle eyaletlere bırakılan eğitim politikasının, fırsat eşitliğini zedelediğini savunuyor. Sol parti federal düzeyde sadece harcama yapmak değil, vergi geliri elde etmek için de daha fazla yetki verilmesini istiyor ve bir federal vergi yönetim merkezi öneriyor. Sol Parti gibi daha fazla federalizm isteyen AfD ise sosyalistlerden farklı olarak anayasal değişikliğe şiddetle karşı çıkıyor. Halk da

federalizm reformu konusunda adeta ikiye bölünmüş durumda. Son yapılan kamuoyu yoklamalarına göre, Almanların %51'i Federal Hükümet'in yetkilerinin arttırılmasından, %41'i de güçler ayrılığının olduğu gibi kalmasından yana. GIZ'in araştırmasına göre, ABD'nin gözündeki Almanya'nın güçlü ve hantal bir file benziyor olması bu bağlamda gerçeği yansıtıyor. Merkel'den sonra iktidara gelecek Almanya başbakanının ademi merkezîyetçi, tartışmaya ve oylamaya dayanan hantal ama demokrasi ve adalet güdüsü ile çalışmaya dayanan sistemi hangi doğrultuda değiştireceği, sadece AB değil, dünya demokrasisi açısından önemli bir unsur. Zira Almanya federal yapısıyla pek çok ülkeye örnek oluyor.

Alman ekonomisi dünya pazarından bağımsız değil

Almanya'da eylül sonunda yapılacak genel seçim elbette en çok dünya ekonomisi açısından önem taşıyor. 2000'li yıllarda ihracat şampiyonu olan daha sonra dünya çapında üçüncü sıraya yerleşen Almanya korona salgınından önce, başka ülkelere 1.328 milyar euroluk mal satıp, 1.104 milyarlık da ithalatta bulunuyordu. 1952 yılından bu yana Almanya sattığından daha az mal ithal ediyor. Salgın Alman ekonomisini sekteye uğratsa da yapılan son hesaplamalar temmuz ayı itibariyle %1,5'luk bir canlanma yaşanacağını, bu canlanmanın yıl sonuna kadar %4'e yaklaşacağını gösteriyor. Ancak ihracat ülkesi olması hasebiyle Alman ekonomisinin tek başına canlanması yetmiyor, özellikle Avrupa ülkelerindeki ekonominin de aynı oranda büyümesi gerekiyor. Euro bölgesi için ön görülen %2'lik ekonomik canlanma belli ki, Almanya'yı yeniden ihracat şampiyonluğuna götürmeyecek. Buna AB'nden çıkan İngiltere'ye yapılan ihracatın beş yıl öncesine göre 12,2 milyar sterlin gerilediğini de eklemek gerekiyor. Ancak yapılan pek çok araştırma özellikle AB ekonomisinin esas itici gücünün Almanya olduğunu, olmaya devam edeceğini gösteriyor. Örneğin Alman ekonomisi AB ülkeleri içerisinde beş milyon kişi için iş yaratıyor. Almanya'nın Avrupa Birliği ekonomisine sunduğu katma değeri ve yarattığı istihdamı tek tek hesaplayan uzmanlar, bundan en çok Polonya ve Çekya'nın faydalandığını, bu iki ülkeyi sırasıyla, Hollanda, Fransa, İtalya ve Romanya'nın izlediğini vurguluyorlar. Çek Cumhuriyeti ihracatının üçte birini Almanya'ya yapıyor, Macaristan, Polonya, Lüksemburg hatta Avusturya'nın bile yurtdışına sattığı malların %25'inden fazlası Alman pazarında alıcı buluyor.

Gizli şampiyonlar ülkesi Almanya

Dünya Ekonomi Forumu'nun her yıl çıkardığı rekabet gücü endeksine göre Almanya 2019 yılında üçten yedinci sıraya düşse de korona salgınına rağmen büyümeye elverişli ülkeler arasında yer almaya devam ediyor. Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya (GSYİH) göre hala dünyanın dördüncü büyük ekonomisi Almanya. Ayrıca Amerika'dan sonra en çok çalışılmak istenen ülke de Almanya. GSYİH içinde sanayii ürünlerinin payı %30'u buluyor. Otomobil, makine, elektrik ve kimya endüstrisi en güçlü olduğu sektörler. Sanayii ürünlerinin yarısından fazlası ihraç ediliyor. G7 ülkeleri arasında ekonomisi en açık olan ülke de Almanya. GSYİH içinde ihracat ve ithalatın oranı %85'i buluyor. Bu oran ABD'de %27 bile değil. Alman ekonomisinin kalbi orta ölçekli yani yıllık cirosu 50 milyonun altında olup, 500 kişiden daha az kişi istihdam eden firmalarda atıyor. Küçük ve orta ölçekli firmaların oranı %99,6. Bunların binden fazlası, „Hidden Champions“ adı verilen, kamuoyunda tanınmamış ama dünya pazarında marka lideri olan, gizli şampiyonlar. Almanya aynı zamanda uluslararası fuarların merkezi. Dünya çapında önemli fuarların dörtte üçü Almanya'da düzenleniyor ve her yıl on milyonlarca ziyaretçi bu fuarlara geliyor. Korona öncesinde Almanya'da işsizlik oranı %5'i bile bulmuyordu. Sırasıyla Volkswagen, Deutsche Post, Robert Bosch, Schwarz-Gruppe ve Siemens en fazla istihdam yaratan Alman firmaları. Hem de dünya çapında. Almanya'nın metropolleri, önemli ekonomi merkezleri arasında yer alıyor. Münih yüksek teknoloji, Stuttgart otomobil, Ren-Neckar kimya ve bilgisayar, Frankfurt am Main finans, Hamburg uçak üretimi, liman, medya ve Berlin/Brandenburg da Startup merkezi olarak biliniyor.

Partilerin uzun vadeli ekonomi stratejileri merak konusu

Korona salgını, dünya ekonomisinin hem ne kadar kırılgan hem de birbirine ne kadar bağımlı olduğunu gösterdi. Salgının başladığı aylarda sanayi ülkeleri maske satın almakta bile zorlanırken, aşının bulunmasından sonra dağıtımı konusunda uluslararası çapta krizler yaşandı. Bütün bunlar ülkelere küreselleşmeden uzaklaşıp, ulusal ve bölgesel üretime kaymanın gerekliliğini hatırlattı. Dolayısıyla Almanya'da partiler seçim programlarında küresel ekonomi ve uluslararası anlaşmalardan ziyade ulusal ekonomiye ve iç piyasaya yönelik önerilere daha fazla yer verdiler. Ancak hem seçmenler hem de Almanya ile sıkı ilişki içinde olan ülkeler, partilerin dünya ekonomisinde uzun vadede nasıl bir strateji uygulayacağını merak ediyor. Hristiyan Birlik Partileri CDU/CSU mesela salgının yaralarını sararken kesinlikle vergi artırımına

gitmeyeceği sözünü verirken, endüstri merkezlerini güçlendirmek ve bunu yaparken iklim koruma önlemlerini arttırmak istiyor. Hedef; 2024'e kadar Almanya'yı iklim açısından nötr ülke haline getirmek ve AB içerisindeki emisyon ticaretini diğer sektörlerle yaymak. Diğer partiler arasında seçim programında iklim ve çevre konularına daha fazla yer verse de muhafazakarların tam olarak ne istediğini anlamak çok kolay değil. Programdaki en anlaşılır olan Hristiyan Birlik partilerinin daha serbest bir ekonomi çağrısı da yapıyor olması. Sosyal demokratların asıl eleştiri noktası da bu. Ekonomi ne kadar serbestleşirse, var olan pastadan en büyük payı geniş kitleler değil, varlıklı olanlar alacak. Ayrıca daha serbest ekonomi ile çevreyi korumak mümkün değil sosyal demokratlara göre. Küresel şirketlere asgari vergi getirilmesi konusunda mücadele verip başarılı olan Almanya Maliye Bakanı ve SPD'nin başbakan adayı Olaf Scholz, seçim mücadelesinde bu başarısının meyvelerini de topluyor. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) çatısı altında yapılan anlaşmaya göre, 130 ülkedeki çok uluslu şirketlere dünya çapında yüzde 15'lik asgari vergi uygulanarak devletler arasındaki vergileri aşağıya çekme yarışı önlenecek, dolayısıyla çok büyük karlar elde eden küresel şirketlerden daha fazla vergi almak mümkün olacak. Korona salgını sırasında mali yardımlar konusunda son derece cömert davranan Scholz, Alman endüstrisinin bir dönüm noktasında olduğunu savunuyor. Scholz'a göre iklim koruma hedeflerine ancak yenilenebilir enerjiye yatırım yaparak ulaşmak mümkün.

Yeşiller çevre programlarıyla öne çıkıyor

Birlik 90 Yeşiller Partisi için rakiplerinin sunduğu hiçbir program iklim koruma konusunda yeterli değil. İlk defa başbakanlık için ciddi bir yarış içine giren Yeşiller, 130 sayfalık bir seçim programı yayınladı. Yenilikçi yatırımları öngören 130 sayfada pek çok istatistiğin yanı sıra çok sayıda inşaat planı var. Yeni raylar, fiber optikler, güneş enerji panelleri inşa edilirken Almanya, petrol, kömür, içten yanmalı motorlar, çakıl ve kum madenleri, kısa mesafeli uçuşlar gibi çok sayıda teknolojiye de veda edecek. Ayrıca her yasaya bir karbon salınımı freni eklenecek, her planın çevreye zarar verip vermediği denetlenecek. Yeşillerin kira artırımına sınır koymak, vergi oranlarını yükseltmek ve servet vergisini genişletmek gibi, işverenleri kızdıracak önerileri var. Ancak kurulduğu yıllar ile karşılaştırıldığında Yeşillerin işverenler ile arasını epey düzelttiğini ve giderek liberalleştiğini görmemek mümkün değil. Liberaller ve sağcı popülist AfD ise Yeşillerin hala sosyalist bir parti olduğu ve plan ekonomisini arzuladığı algısını yaratmaya

çalışıyor. Hatta AfD daha da ileri giderek Yeşillerin iktidara gelmesi durumunda Almanya'nın kökten değişeceğini, ülkeyi yoksulluk, tek tiplilik, diktatörlük ve savaşın beklediğini savunuyor. Liberal FDP de iklimi korumak için karbondioksit salınımına limit koymak gerektiğini söylüyor ama bunun devlet eliyle ve yasaklarla yapılmasına tamamen karşı çıkıyor. Korona salgınının verdiği hasarı karşılamak için yeni servet vergisi öneren Sol Parti de Yeşiller gibi kömür santrallerinin daha hızlı kapatılmasını ön görüyor. En radikal iklim koruma politikası öneren sosyalistler için en hızlı yol enerjiyi kamu malı yapıp enerji şirketlerini devletleştirmek. Sol Parti'nin dünya ekonomisini etkileyebilecek en önemli önerisi ise bütün silah satışlarını durdurmak.

Seçim çevre ve iklim politikalarında düğümleniyor

Her ne kadar 26 Eylül'de seçime katılan partiler programlarında uluslararası ticaret konusuna çok az yer verse de çevre ve iklim için yaptıkları öneriler sadece Almanya'yı değil, bütün dünyayı ilgilendiriyor. Çünkü Almanya iklim konusunda sadece AB değil, uluslararası ilişkilerde de öncü bir rol üstleniyor. Bu nedenle seçim sonuçları bütün dünya için önemli. Sadece teknoloji ve ticarete ya da bilime ve yenilenebilir enerjiye güvenen bir politika mı, kamulaştırma mı yoksa bu işi kanunlara bağlayıp bir an önce işe koyulmayı isteyen bir parti mi dünya için hayırlı olacak? İklim korumayı yasal bir zorunluluk haline getirmek yetecek mi? Özendirici tedbirlere ihtiyaç olmayacak mı? Almanya iklim sanayiinde de öncü bir rol mü üstlenecek? Elbette fosil yakıtları terk edip yenilenebilir enerji kaynaklarına ne kadar hızlı geçilir, emisyon hedeflerine ne kadar çabuk ulaşırsa bu hem Almanya hem de bütün dünya için olumlu bir gelişme arz eder. Temmuz ayında yaşanan sel felaketi seçmenleri çevre ve iklim konusunda daha duyarlı hale getirdi. Doğal afet yaşamak yerine benzin fiyatlarının artmasına aldırış etmemeye alışan seçmenler, iklim konusunda daha cesur adımlar atmaya hazır olan partilere yaklaşıyorlar. Ağustos başında yapılan kamuoyu yoklamalarına göre, sel felaketi sırasında yas tutar görünmek yerine kahkaha atan muhafazakâr aday Armin Laschet sempatisini kaybederken, sosyal demokratlar ve Yeşiller oylarını az da olsa arttırdı. Yeşiller Partisi'nin tarihinde ilk kez bir başbakan çıkarmaya bu kadar yaklaşmasını Avrupalı çevreciler de heyecanla izliyorlar. Birlik 90 Yeşiller'in genç kadın adayı Annalena Baerbock'un henüz çok kolay görünmese de Merkel'in halefi olması Brüksel'de taşları yerinden oynatacağa benziyor. Pek çok Avrupalı çevreci siyasetçi için bu bir devrim olacak. Bir buçuk yıl önce yapılan AB seçimlerinde Yeşiller, parlamentonun

%10'una sahip olmuştı. İsveç, Finlandiya, İrlanda, Belçika, Lüksemburg ve Avusturya'da çevreci partiler iktidar ortağı olarak görev yapıyor. Avrupa'nın en güçlü ülkesinde başbakan çıkarması bundan sonraki yıllarda sadece AB'nin değil, dünyanın ana konularından birinin çevre ve iklim olacağını garanti ediyor. Bu sonucun başka ülkelerde yaratacağı sinerji de cabası. İşte bu yüzden de 26 Eylül'de dünyanın gözü Almanya'da olacak.

Dış politikada yıkıcı değil, yapıcı

Angela Merkel'in 16 yıl boyunca Almanya'yı yönetmiş olması sadece iç değil dış politika açısından da rahatlatıcı bir unsurdu. Merkel'i tanıyanlar ve pragmatizmini bilenler hangi durumda nasıl davranacağını az çok kestirebiliyordu. 26 Eylül'ü önemli kılan bir başka neden de iktidara yeni gelecek liderle birlikte Almanya'nın önümüzdeki dört yıl içinde nasıl bir dış politika izleyeceği. Artık dünyanın herhangi bir yerinde çıkan çatışma Almanya'nın sadece ihracatını etkilemiyor, iç politikasının da bir parçası oluyor. İç ve dış politikayı kesin çizgilerle birbirinden ayırmak mümkün değil. Yine GIZ'in yaptığı araştırmaya göre, çok sayıda ülke Almanya'nın ülkeler arası kriz çözmede başarılı olduğuna inanıyor ve ondan daha fazla angajman bekliyor. Almanya sadece AB ve Euro bölgesinin en güçlü siyasi ve ekonomik otoritesi değil, aynı zamanda Paris ve Varşova hattının itici gücü, göç ve mülteci sorununun çözücüsü ve Avrupa güvenlik ve savunma politikalarının yapı taşı. Almanya ayrıca Çin ve ABD ile ilişkilerin krizsiz yürütmesine, Doğu Avrupa ülkelerine karşı, ki buna Rusya da dahil, istikrarlı bir politika yürütülmesine de katkıda bulunuyor. Libya ve Doğu Akdeniz krizinde arabulucu olduğunu da hatırlatalım. Ekonomik kalkınma ve işsizlik oranları açısından Kuzey Afrika ve Orta Doğu'nun örnek aldığı ülke de Almanya. ABD'nin savaş odaklı yürüttüğü Orta Doğu politikasına yeniden yapılanma hizmeti sunan Almanya, Amerika'nın tersine yıkıcı değil, yapıcı ve öğretici bir imaj da yarattı yıllar içerisinde. Teknoloji ve bilimsel alanda devrim yaratan buluşlara imza atan Almanya, dünyanın en yenilikçi ülkeleri arasında da sayılıyor. Türkiye kökenli Özlem Türeci ve Uğur Şahin'in bulduğu mRNA aşısı bunlara verilecek en son örnek. Almanya bunu bilim ve endüstri arasında güçlü bir ortaklık kurmasına borçlu. Eğitim sisteminden ise pek çok ülke Almanya'dan esinleniyor.

Bütün partiler Almanya'da nükleer silah istemiyor

Federal Meclis'te yer alan bütün partiler, Almanya'nın uluslararası politikada daha aktif olması ve Federal Ordu'nun daha iyi bir donanıma sahip olması konusunda ufak tefek farklarla da olsa hemfikir. Hristiyan Birlik Partileri NATO çerçevesinde nükleer silahların konuşlandırılması ve ordunun silahlı dron bulundurmasına da yurtdışına daha fazla asker göndermeye de sıcak bakıyor. İklim politikası, ticaret, terör ve organize suç örgütleri ile mücadele ABD, Hint-Pasifik ülkeleri, Latin Amerika ve Afrika ile iş birliğini önceleyen muhafazakârlar, Çin ve Rusya'yı tehdit olarak görüyorlar. CDU/CSU da diğer partiler gibi, İsrail ve Filistin sorununda iki devletli çözümden yana iken Türkiye'nin AB üyeliğini ise reddediyor. Başbakan adayı, "Türklerin Laschet'i" lakaplı Armin Laschet'in Merkel'in Türkiye politikasını sürdürmesi, ahde vefa ilkesine sadık kalsa bile Türkiye ile AB ilişkilerini mülteci anlaşmasına indirgemesi olası görünüyor. Sosyal Demokrat Parti SPD'nin dış politika sloganı "Barışı güvence altına almak". Rusya'yı Kırım'ı ilhak ettiği ve siber saldırılar düzenlediği için uluslararası yasaları çiğnemekle suçlayan sosyal demokratlar, muhafazakarlardan daha yumuşak bir ton seçiyor. Sosyal demokratlar uluslararası ilişkilerde insan hakları ihlallerini önemli bir kriter olarak gördüklerinden Çin, Rusya ve Türkiye gibi ülkeleri sert bir dille eleştiriyor ama yapıcı bir diyalogun sürdürülmesini istiyor. Muhafazakarlara oranla oldukça pasifist bir çizgiye sahip olan SPD, Almanya'da konuşlu nükleer silahların çekilmesini, ABD ve Rusya arasındaki silahsızlanma anlaşmasının sürmesini, silahlanma denetiminin biyomekanik, siber ve yapay zekâ alanlarına genişletilmesini, silah ihracatının daha sıkı kontrol edilmesini istiyor. SPD, silahlı dron ve savaş uçakları satın alınması konusunda ise çekimser davranıyor.

Rusya ve Çin ile ilişkiler dış politikanın ayırıcı özelliği

Yeşiller, çatışmaların siyasi yollarla ve tek başına değil başka ülkelerle iş birliği içinde sona erdirilmesini, insani krizlerin çözülmesi için daha fazla para harcanmasını, bazı alanlara kadın kotasının getirilmesini istiyor. İnsan hakları ve demokrasinin yanı sıra hukuk devletini ön plana çıkaran Yeşiller, Türkiye'nin AB üyeliğine, bu kriterler yerine getirilirse en sıcak bakan parti. Yeşiller nükleer silahlanmaya kesinlikle karşı çıkıyor, NATO'nun ilk saldıran taraf olmamayı taahhüt etmesini ve silah ihracatının denetiminin kullanım kontrolü ve dava açma hakkını da içerecek biçimde çok daha sıkı yapılmasını talep ediyor. Yeşillerin karşı çıktığı bir başka politika da dijital gözetim teknolojisinin

baskıcı rejimlere satılmaması. Liberal, Hür Demokrat Parti FDP için dış politika, uluslararası ticaret demek. Liberaller de muhafazakârlar gibi bir “Milli Güvenlik Konseyi” kurulmasından yana. Almanya’nın nükleer silahlara sahip olması konusunda diğer partiler ile hemfikir olan FDP, silahsızlanma için Almanya’nın daha fazla inisiyatif almasını istiyor. Daha Amerikancı bir çizgide olan liberaller Rusya ve Çin’i daha sert bir dille eleştiriyorlar ve kalkınma yardımlarının, şiddetin finanse edilmesi ya da eşcinsellerin baskı altına alınması durumunda kesilmesini öneriyor. FDP, güvenli transatlantik veri trafiğine dair ABD ile bir an önce müzakere edilmesi çağrısında da bulunuyor. Liberaller de Türkiye’yi AB içinde görmek istemiyor.

Sağ ve soldan radikal öneriler

Alman Sol Parti için hükümet ortağı olmanın en önemli koşulu Federal ordunun yabancı bir ülkede savaşmaması. Aşırı sağ ile mücadele ediyor olsa da özel kuvvetlerin lağvedilmesini isteyen sosyalistler, ordunun siber birlik kurmasına, polisin işini yapmasına da karşı çıkıyor. Sol Parti’nin NATO konusundaki siyaseti de çok net; ya NATO Rusya’yı da içine alarak yeniden yapılandırılacak ya da Almanya NATO’dan çıkacak. Dünya savunma ve dış politikası bugünkü gibi devam eder, Rusya ve Çin’e karşı düşmanca tutum sürdürülürse yeni bir soğuk savaşa girileceğini savunan sosyalistler, silah ihracatının durdurulup bu sektörde çalışanlara yeni mesleki perspektifler sunulmasını öneriyor. Sağcı popülist AfD ise Almanya ve AB için özerklik öneriyor ama diğer partilerin aksine AB’nin ortak güvenlik ve dış politikasına karşı çıkıp NATO’nun sadece üye ülke sınırları içinde müdahale etmesini istiyor. AfD için halk ve vatan aynı anlama gelen kavramlar, o yüzden AGİT, NATO gibi birliklerin milletlerin kendi kaderini belirleme hakkını engellediğini düşünen aşırı sağcılar bu tür örgütlerin şimdilik kapatılmasını talep etmiyor. AB’nin Rusya’ya yönelik yaptırımlarını kaldırmasını, Çin ile ticaret ortaklığının devam etmesini hatta Almanya’nın “İpek Yolu” projesine katılmasını diliyor. AfD seçime katılan partiler arasında Türkiye’nin AB üyeliğine en sert biçimde karşı çıkan parti. Militarist bir parti olan AfD, zorunlu askerliğin yeniden getirilmesini, çifte vatandaş olanların askerliği meslek olarak seçmemesini ön görüyor.

Kamuoyu yoklamaları şimdilik seçimden muhafazakarların bir, Yeşillerin ikinci parti olarak çıkacağını, onları sosyal demokratlar ile sağcı popülist AfD’nin izleyeceğini gösteriyor. Halk için hala en iyi başbakan adayı ise SPD’li maliye bakanı

Olaf Scholz. Şansölye olma ihtimali çok az olan Scholz, bir geyik edasıyla Meksikalıların kafasındaki Almanya'yı temsil ediyor. Ancak Almanya'nın 26 Eylül'den sonra daha aslan kesileceği açık.